

[Transcript] Vinohradská 12 / Jak vzniklo pouto mezi Českem a Izraelem

Tady je Matěj Skalický a tohle je Vinohradská 12.
Já jsem navštívil Izrael, abych vyjádřil podporu.
Politické špečky útok na Izraeli jednoznačně odsoudili.
Jsem považoval za dlžitě osobně vyjádřit napadenému Izraeli jednoznačnou podporu.
Máme na to situaci stejný názor, jak pěti koalice.
Jsme připraveni pomoci i dalšími věcmi, které nám umožňuje silný obrany průmysl, který Česká republika má.
Češi a Izrael, kde se vzalo tohle pouto a jak silné je.
O Česko-Izraelském partnerství, o vstazích s Palestinou, o Masarykovi, o Havlovi
i o současné podpoře Izraelců po teroristických útocích Hamásu
se bavím s Honzov Fingerlandem naším komentátorem,
který se specializuje na blízky východ.
Dnes je čtvrtek 26. října.
Ahoj Honzovítej ve Vinohradské 12.
Dobrý den.
Minister zahraničí Jan Lipavský Spirátu, první zahraniční návštěva pro Izrael
po teroristických útocích Hamásu ze sedmého října.
Teď Petr Fiala, SODS, taky návštěva Izraele,
jak moc významné ty zahraniční cesty jsou.
Já myslím, že jsou významné zladiska Izraele,
protože myslím si, že Izralci mají dost pocit,
že svět nedostatečně docenuje to, čemu Izrael čelí,
takže každý zahraniční návštěvník,
který dorazí do Izraele,
v podstatě jako by ukazuje,
že svět nezapoměl na Izrael respektive,
že je ho choden dívat se na ten vývoj i izraelskýma očima.
Zladiska Česká republik je to do určité míry
potvrzení toho trendu,
že Česká republika má nebo domní váse,
že má nějaké zvláštní pochopení
pro ta izraelská dilemata.
Dlouhodobě se o tom mluví,
dlouhodobě se to nějakým způsobem projevuje
právě takovými to návštěvami,
ale není to samozřejmě jenom Izrael.
Čeští představitelé byli mezi prvními,
kdo navštívili, třeba napadano Ukraino a podobně.
Je to asi taková trochu havlovská linka
zahraniční politice.
To znamená pokus říci,
že jde takého nějaké hodnoty,
které zdílíme s těmi druhými.
Rozumím tomu. Já jsem zaznamenal

tento týden slova izraelské ve Vyslankině
v Česku, která děkovala
za budu citovat neochvějnou podporu Izraele
v těchto těžkých časech.

Tak co si mám představit pod neochvějnou podporou?

Myslím si, že tomhle případě to je hlavně
chota České republiky nějakým způsobem
formulovat ty věci tak, jak je vidí Izralci.

To znamená, že se jedná o bezprecedentní napadení Izraele,
které nevyžaduje, aby se vždycky dodávalo nějaké,
ale že teď je to něco tak zásadního,
co Izraele musí řešit jako svoji existenciální
a existenciční otázku.

Samozřejmě, že nysme jediní, například,
Premier Fiella letil do Izraele společně
s tím rakouským kolegou, kancléřem Nehamerem,
v podstatě, když se podíváme na to, jak Izralci mluví
třeba o tej rakouské návštěvy,
nebo i o některých jiných rakouských krocích
tak vlastně používají podobný slovník.

Do určité míry bychom něco podobného viděli
třeba i ve vztazích některým jiným postkomunistickým zamím,
které obecně bych řekl, jsou asi více naklonené
tomu izrelskému pohledu, než třeba některé západe
Evropské státy, ale i v západní Evropě
by jsme našli třeba nízu zemsku
nebo dánsko, které vlastně používají podobné pojmy
nebo zastávají podobné názory jako Česká Republika.

Takže úplně unikátní nejsme, i když myslím,
že ten český případ má svá velice zajímavá
specifika, o kterých asi ještě byl řeč.

No pojďme na ně, protože ten vztah Česká
a Izraelej je trošku specifický,
jsou to země, které jsou od sebe vzdálené
tisíce kilometrů, ale panuje mezi nimi
velmi zajímavý vztah, kde se vzal.

Myslím si, že to, co se říká,
je v podstatě pravda, že to hodně
souvisí s osobou Tomáše Gariga Masarika.
Měčenou se to spojuje s jeho obranou
Leopolda Hilsnera, to byl ten známý případ
z konce 19. století, kdy byl židovský mladík
obvinen z rituální vraždy,
velikolem toho je velká antisemická

kampaň v podstatě, kdy by nikdo
neřekl asi v té době předtím
více než 120 lety, že
česká společnost bude nějak zvlášť,
řekněme pro židovské nakloněná,
naopak bych řekl, že to bylo
spíše na Evropské poměry,
mimořádně řekněme antisemické
naladené, to veřejný mínění.
Já si myslím, ale že Hilsneriáda
je samozřejmě určitý dílek
v celé té skládačce,
ale myslím si, že podstatně
je něco jiného, o čem se za storik nemluví
a to je obecně masarikov
postojík sionizmu, který se
v té době teprve rodil,
více méně Teodor Herzl byl
masarikov současník, určité
míry dokonce i krajan, protože
jsem rodil ve stejném státě
v Rakúské mocnářství.
Jeden z nejznámějších sionistů?
Byl to v podstatě, řekněme slovníkově
za to byl Teodor Herzl, zakladatel
sionizmu, je to asi složitější,
ale to dneska necháme stranou
když se podíváme na to, co masarik
napsal, případně říkal
o sionizmu, tak uvidíme,
že on vnímal sionizmus
jako takovou, řekněme
sesterskou ideologie Českému národnímu
obrození, masarik sám je
poslední výhonek Českého národní
obrození.
Sionizmus v té Herzlovské podobě
v podstatě obdoba, to znamená
pokus o nějakou národní
obnovu určitého kolektivu,
který se domlívá, že sdílí
sločný osud a v podstatě
všechno tato národní obrození
střední a východní Evropy

aspirovala k tomu, aby měla
svůj vlastní stáv, což vlastně
sionismus dosáhl a myslím si,
že tady ta kombinace toho masarikovského
humanizmu, který se třeba
projevil v tom hliznerově
procesu, ale i obecně sympatí
k tomu židovskému národnímu hnutí,
že to hodně ovlivnilo
hodně masarikových žáků.

Všichni tyto lidé potom hráli určitou
přibudování Šesko-Slovenské republiky
a to vlastně do určité míry
trvá do dnes, ale určitě to
není jediný prout, který se
v tom české myšlení nebo v české
politice učí židům nebo o tom
učí Izraeli uplatňoval, ale myslím se,
že to je hodně silné a narozit od
spouštěčů jiných proutů to vlastně
přežilo těch více než 120 let.

Taková ta
touhá po samostatnosti, která
byla u Čechoslováku
v rámci Rakouská uherská potom
v Českého obyvatelstva
v době Britského mandátu Palestina
to si myslíš, že je možná to,
co potom vykystalizovalo
i v podporu Československa
v roce 48, kdy vznikal
stát Izrael.

Československou podporovalo
znik Izraéle.

Dokonce Československou bylo
jednou z těch 11 zemí,
které se podíleli na vypracování
toho plánu OSN z roku 47,
který navrhoval rozdělení
Britské palestiny na dvě části
arabskou a židovskou.

Takže to samozřejmě
je možné do určité míry
spojit třeba i s

nějakou tou Masarykovskou linkou
konec koncu ministrem zahraničí,
byl Jan Masaryk,
který měl určitý vliv na Karla Lisického,
který byl československým zástupcem
při těch jednáních.
A ten rok 47
Izraelci sami považují za
klíčový bod, protože vlastně
znik toho židovského státu
dostal mezinárodně legitimitu
i těch, která Československému podílu.
Pak se hodně mluví o těch
dodávkách zbraní.
My jsme dodávali Izraeli zbraniny.
My jsme dodávali zbraniny.
Měkterí historice říkají,
že by Stát Izrael nepřežil
ten nápor arabských armád
v roce 48.
Protože jak mle vyhlásil nezávisost
vznik Stát Izrael, tak tam
se rozpoutela válka.
Přesně tak a Československé zbraně,
které tam byli dodány v podstatě ilegálně,
protože bylo vyhlášeno
embargo na dodávky zbraní,
což vlastně z toho hlediska
budoucího Izraeli bylo tragické, protože
arabové ty zbraně už měli
jde v Palestině nikoliv
nebo rozhodněné v takovém počtu.
Je to trochu mitus, protože
za prvé Československou nebylo jediné,
kdo ty zbraně dodával,
ty zbraně tam přicházali, třeba i z Francie.
A druhá část toho mitu byla,
že v podstatě se nejednalo o
jenom výrol nějakých Československých
simpatí, ke tomu rodícímu se
státu, ale v podstatě se tak
dělo se souhlasem sověckého svazu,
který měl vlastní zájmy na blízkém východě.
Když se podíváme na mapu

blízkého východu na
vřekněme, konci 40. letak
skoro všechny ty arabské země
to byly vlastně různé monararchické
režimi, které byly třeba probrycké,
nebo sice republikanské, ale pro
francouské režimi konzervativní
a rozhodně pro sověcké.
Takže Stalin
a vůbec ten
sověcký prout zahraniční
politice prostě měl zájem o ustavení
nějakého alternativního státu
i proto československou rodávalo
ty zbraně
a v neposlední řadě zani dostávalo
velice dobře zapláceno
v velutách, takže to prostě
je realita, která
se do toho mítu často nedostane.
Pro mě do toho musím skočit, já jsem tam slyšel
nějaký příběh o tom, že my jsme ale nedodávali
napřímu, ale přes etiopii.
Dodávali jsme oni často ty
zbraně tohdo zajímavé.
To neznámá nutně, že to
šlo přes jiné země, ale že to bylo
formálně vypraveno do
jiných států, jako třeba do Habeše,
řada potom z těch zbraní,
které byly původně určené
pro Izraeli, když se ta československá
politika obrátila v roce 49-50,
tak ješli jinám
a nakonec
končili zase u arabských odběratelů
jakož to tak v případě
kombinace politiky obchodu bývá.
Ale Izraelci nadále to chlápu,
takže československou rodávky
znamenal z hlediska
Izraele zásadní moment
pro ubránění se
tej arabské invazy

a v podstatě do dneška
každý vzdělanější Izraelic
pokud se setká s někým z České republiky
tak to nezapomeň nezmínit.
Ty si změňoval, že
pak se politika obrátila, on ten rok
48 není důležit jenom pro Izraele,
ale zapsal se i do našich dějin
poměrně tučným písmem
co se dělo za komunizmu v Československu.
Těch po otočení
vlastně několik
u Noru 48
stále byli tady
přátelskou zemí, konec koncu Izrael
byl rychlouzná nejenom spojiny
státě ale i sověckým svazem
brzo se ale ukázalo, že
se nenaplní ty naděje, že
se Izraele stane nějaký
lidovědemokratický stát
v těch prvních Izraelských volbách
komunistická strane Izraele
velice pohořela
zároveň v sověckém svazu nastoupili
ty antisemické procesy
v průběhu 50. let
už byla vůči Izraeli
velice nepřátelská politika
konec koncu ta válka z roku 56
to zeměná
egipcko-Izraelská válka, na které se podídelá
iště Francie a Británie
ta byla vyvolána dodávkami
československých zbraní z roku 55
takže Izrelci se tedy obávali,
že až egipcka armada
absorbuj poměrně značné množství
těžké techniky, že
to bude pro Izrael
vysenční riziko
obecně se dá říci, že
ta politika byla nepřátelská
byli tady věznění někteří

Izrelští diplomaté dokonce
a v podstatě to vevrcholilo
rokem 47, kdy
se ukázalo, že Izrael
svítězil teď další válce
arabsko-Izrelské
a státy, které byly
poslušné toho sověckého
hlasu a to bylo
československou v roce 67
bylo jednoznačně na Izrelské
straně, když to vláda
tehdy už jako by na cestě k reformizmu
přerušila s Izraelem stahy
dá se to dokumentovat
na řadě věcí na výrody
takhle bylo věcí,
když bylo výrody,
když bylo výrody,
když bylo výrody,
když bylo výrody,
když bylo výrody,
když bylo výrody,
když bylo výrody,
když bylo výrody,
když bylo výrody,
když bylo výrody,
když bylo výrody,
když bylo výrody,
když bylo výrody,
když bylo výrody,
když bylo svého pandů,
když bylo to blendivné,
kdež byli výrody,
kdež byli hlavny,
s tě Muh tri budov.

oe[ni,

pro Izrelský, tak jestli tam rodí fenomen, který zase do dneška hraje silnou úlohu,
a to je taková myšlenka, že Izrael je vlastně něco jako Českoslovencko,
že Izrael je vlastně takové malé Českoslovencko, že má podobné rysy,
že je to malý stát, který se musí brádit nepřátelům,
že to je jediná demokracia a podobně.

To si myslím, že je dost podstatný základní kámen
té české pro Izrelské emoce, která myslím stále trvá.

Když k tomuhle všemu potom přišel po sametové revoluci Václav Havel,
jak se s tím vypořádal a jak obnovoval
ty možná trochu narušené vztahy s Izraelem právě

zdob komunizmu v Československu?

Když se Václav Havel stal prezidentem, tak v podstatě tedy vytýčil určité úlohy pro Československou zahraniční politiku, mluvil samozřejmě o návratu do Evropy jako všichni, ale zároveň zmínil, že je potřeba obnovit dva typy vztahů s dvěma relativně malými celky.

Byl bych šťasten, kdyby se posílili naše přátelské vztahy se všemi národy. A to bylo navázání vztahů s Vatikánem a navázání vztahů s Izraelem. Kdyby se nám podažilo ještě předvolbami navázat diplomatické stiky s Vatikánem a Izraelem.

Jednak si myslím, že hrála úlohu tady ta, řekněme, intelektuální simpatie vůči Izraely, ale myslím si, že tam byl i ten vědomý vědoměna vázánina TG Masarika.

Masarika onečkou chtěl Britské palestine v roce 1927 byl, to znamená byl to vlastně první člověk,

který jakož do hlava státu navštívil řekněme tu židovskou palestinu té doby.

A myslím si, že to se strany Havlatera byl jednak nějaký idealistický krok, ale zároveň naprosto řekněme vědomý krok,

jako jsou část nějaké nápravy nebo proměny zahraniční politiky své i celého státu.

Honzova necítila se ta palestinská strana nějakým způsobem toho času ukřivděná, protože oficiálně ten komunistický československý režim podpovoal ji těch 40 let.

Myslím si, že při nejmenším to musela pociťovat jako nebezpečí, protože viděla, že zpadem komunistických režimů

ustává jednak diplomatická podpora prakticky všechny států Střední a východní Evropy sovietského bloku, ale také třeba finanční podpora.

Československou porodce 1989 mělo takovou hybridní politiků, protože my jsme uznali stát palestina v určitém smyslu ještě před rokem 1989 zniklo tady zastoupaní palestinské a nikdy nebylo zrušeno.

To znamená, že nedá se říci, že navazování vztahů s Izraelem znamenalo nějaké přerušeni nebo poničení vztahů s palestinci, konkrétně teda tehdy s organizací pro osvobození palestiny Asire Arafatá.

A v podstatě si myslím, že i po těch více než 30 let od listopadu Česká Republika se dlouhodobě zajímalo zajmena o západní břech, měli jsme tam a máme různé rozvojové programy.

Takže si nemyslím, že to znamenalo jednoznačné odklonění se od palestinských cílů.

Tohle je to přepínání, to je v něčem unikátní pro ten Český pohled na Izrael nebo jsou ty v Evropě třeba, ty postoje jako velmi vyhraněné, jsme být pro Izraelští nebo pro palestinstí.

Myslím si, že Český pohled je specifický, ale není jediný,

že v podstatě postkomunistické Evropa je považována za více pro Izralskou.

V západní Evropě jsou státy, které mají pro Izrael určité pochopení.

Někdy je to dáno nějakými historickými specifiky,

jako je třeba případně mecka, které má určitou minulost.

V posledních letech třeba Rakousko, vedené lidovou stranu,

je také bych řekl značně pro Izraelské, při nejmičnických povozovkách.
Jsou státy, které byly tradičně velice silně kritické k Izraeli.
Nejtypičtější to bylo Irsko, které tak trochu vidí v palestincích samosebě,
zatím co Izrael vnímá jako velkou Británii, která když si vničila Irsko.
Jsou státy, které udělali pozorhodnou proměnu,
protože třeba řecko bylo tradičně velice proti Izraelské.
Ta veřejný mínění pořád podle mého názoru je ale vláda,
protože chce s Izraelem spolupracovat na eksportu plinu tak na jednou,
jako změnila hodně svůj postoj a spolupracuje s Izraelem,
s Kyperskou Republikou, proti zájmům třeba turecká podobně.
Tyhleli velice řekněme ekonomické,
až přízemní zájmy v tom někdy hrají velkou roli.
A zpátky do Česka. My musíme říct,
že antisemitismus, ten z Česka nikdy nezmyzel,
my musíme také k tomu dodat, že je tu spousta politiků
s velmi silnou proti islámskou rétorikou.
Jak tohle třeba podle tebe ovlivňuje to naše veřejné mínění ve vztahuk Izraeli?
Já myslím, že řekněme mít sympatie,
nebo pochopení pro Izraeli může mít různé dvody,
nebo různé motyvy.
V Evropě poslední řekněme desetilet je takový určitý fenomen,
že různé ty alternativní strany, které kritizují stávající politicky establishment,
třeba kvůli imigrační politice,
nebo kvůli vztahů k islámu,
tak některé z nich vědřují sympatie pro Izrael,
domnívají se podle mého názoru milně,
že Izraeli je v podstatě součástí stejného politického průdu.
V samotném Izraeli můžeme pozorovat dlouhodobě určitou debatu,
jak moc se mají Izraelské vlády v uvozovkách,
špinit s těmi alternativními stranami,
protože Izrael se nechápa jako bojovník proti islámu,
ani bojovník proti nějakému arabství,
naopak převládala teď talinka navázat vztahy s arabskými zeměmy,
to je určité míry poškozenou, možná jen do časně.
Takže myslím si, že různé takové ty proti imigrační strany,
které se v Evropě vyskytovali vědomně nebo nevědomně nechápu pozice Izraele,
a Izraelci si nejsou samýstí, do jaké míry je mají využívat,
protože zároveň Izrael dlouhodobě má pocit
nehodnotí myslí správný nebo špatný,
že Evropa nechápe bezpečnostní zájmy Izraeli,
že Evropa nechápe, že Izrael je v určité situaci
a že musí jednat určitým způsobem,
jak Izraelci sami rádi říkají,
kdybychom měli poslouchat rady z Evropi

nebo z Ameriky, co máme dělat, tak už dávno neexistujeme.

No já se na to ptám i z toho důvodu zdá někdy nejsme v něčem trochu zaslepení a nekritičtí vůči Izraeli.

Takhle myslím, že je potřeba vždycky rozlišovat různé úrovně vztahůk Izraeli,

protože být, řekněme pro Izralský,

nebo být řekněme tím, kdo rozumí

Izralským dilematům, neznamená nutně,

že někdo je třeba proti palestinský,

ale často se to tak chápe,

že si člověk vybere, bude Spartu, nebo Slávy

a za to bude kopat.

Že to je černobívá, což není.

Pokud to někdo takhle chce chápat,

tak to samozřejmě dělá chybu,

protože v zahraniční politice

a konec koncu ani v lidských stazích

tomu tak není.

Ještě je česká politiká,

v uči Izraeli zaslepená,

takhle tvrdě bych to asi nařekl.

Myslím si, že nějakým způsobem přednastavená,

tak jako je zase nějak přednastavená,

třeba politika i lská opačně.

Je to nějaká naše národní tradice,

je samozřejmě legitímní vyjadřovat

jiné názory, to prostě

v demokracii řekněme standard.

Myslím si, že je možné to formulovat,

tak jak to formuloval

předlety Karol Schwarzenberg,

který přijel do Izraele

ve funkci ministra zahraničí

a kritizoval tam výstavbu osad

dokonce jako poměrně tvrdý myslovy,

ale dodal, že on jako přítel Izraeli

si může dovolit takvuhle kritiku.

Tak to si myslím, že je

ideální případ, kdy někdo

chápe Izrelskou situaci,

ale zároveň právě, protože

má pod sebou tento, řekněme,

výstavec, který legitimizuje

jeho slova, tak může říkat

i věci, které třeba Izrelci,
někteří Izrelci slyšet nechťí.
Tak a řekni mi, my jsme na začátku
mluvili o specifickém vztahu
mezi Českém a Izraelem,
ty by si nazval ten vztah
parterský, přátelský,
diplomatický, velmi těsný,
úzký, důvěrný.
Já bych řekl, že je hodně emocionální,
obou strany emocionální,
ale trochu jinak.
Při ležitost mluvit
s řadou tvůrců české
zhraniční politiky, protože
jsem dělal takový výskum a tam v podstatě
se myslím, že nejsilnější
byla právě tady ta
linka, že Izrael je
československou, které mu se
podařilo se, kdy si ubránit,
že Izrael je tak trochu naše dítě,
za které my máme z odpovědnost
a že my musíme
dělat určité věci, ne kvůli Izraeli,
ale kvůli sobě.
Konkretně, když jsem třeba mluvil
s některými českými diplomaty
nebo bývalými ministři zahraničí
tak v podstatě používali
slova, která jeho kdyby
zaznívala v roce 1938
ale spětně, například slova
nesmíme zradit, nebo
malá demokracie obklupená neprátely,
to všechno jsou vlastně signální slova,
která nás vrací do našeho národního
traumatu, to znamená do
Mnichova 1938.
Takže když se
češi dívají na Izrael,
dokonce i čeští diplomaté říkají,
že náš postojík Izraeli
není motivován nějakými zisky,

ale řekněme hodnotově,
český pozorovatel
nevždycky ale velice často vidí
naš morální závazky či Izraeli
tak jako zase třeba někdo jiný
třeba v tom irsku bude říkat,
že má morální závazky
či palestinsům, gazé nebo
někomu jinému.
Hodzom moc krát děkuju, že jsme to mohli
v tom historii probrat
a že si představil to v čem vězi
česká láska k Izraeli.
Děkuju za pozvání a na srnu.
Tohle už je všechno z Vinohradské 12
z pravodajského podkástu
českého rozhlasu.
Dnes s Honzov Fingerlandem,
naším komentátorem, který se
specializuje na blízky východ.
Bavili jsme se o české lásce
k Izraeli.
Až jdí všední den, aby vám
neunikli, tak nás můžete začít
odebírat v podkástových aplikacích
nebo se podívejte na náš web
i rozhlas CZ.
Naslešenou zítra.